

Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen 2025-2026 ja sopeutustavoitteen kohdentaminen toimialoille

Aluehallitus 10.06.2024 § 135

Valmistelija

vt. rahoitusjohtaja Tiia Tamlander, p. 040 571 1983

Etelä-Savon hyvinvointialueen taloustilanne on vaikea. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä taseessa on kumulatiivista alijäämää 34,4 miljoonaa euroa. Osavuosikatsauksen tulosennuste on talousarvion 49,2 miljoonan euron alijäämää hieman parempi eli 40,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Ennusteenkin mukainen, hieman talousarviota parempi toteuma tarkoittaisi kuitenkin edelleen 74,8 miljoonan euron kumulatiivista alijäämää vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Vuoden 2024 talousarvioon sisältyy kaikkiaan 31,4 miljoonan euron sopeutustoimenpiteet. Talouden tasapainottamisessa keskeistä on paitsi jo päätettyjen sopeutustoimien määrätietoinen toteuttaminen tehtyjen linjausten mukaisesti, myös uuden tasapainotusohjelman valmistuminen ja sen toteuttamiseen sitoutuminen niin päättäjien kuin koko Eloisan henkilöstön taholta.

Hyvinvointialuelain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi harkintansa mukaan käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, mikäli kumulatiivista alijäämää ei ole saatu katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Aluevaltuuston joulukuussa hyväksymässä taloussuunnitelmassa vuosi 2025 olisi 25 miljoonan euron lisäsopeutuksilla 10,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja v. 2026 edelleen 10 miljoonan euron lisäsopeutuksilla 15,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kumulatiivista alijäämää olisi tällöin v. 2026 tilinpäätöksessä edelleen kattamatta 49,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 talousarviossa (aluevaltuusto 18.12.2023 § 89) linjattiin lisäsopeutustoimenpiteiden valmistelun aloittamisesta heti alkuvuodesta 2024. Linjauksen mukaisesti hyvinvointialueelle on valmisteltu uutta talouden tasapainotusohjelmaa. Valmistelutyötä on tehty kilpailutetun asiantuntijakumppani Valorin kanssa. Palvelutuotannon kustannusten ja hyvinvointialueen rahoituksen välinen rakenteellinen epäsuhta on saatava korjattua.

Huhtikuussa julkaistujen uusien rahoituslaskelmien mukaan Etelä-Savon hyvinvointialueen valtionrahoituksen määrä on vuodesta 2026 alkaen jäämässä ennakoitua alhaisemmalle tasolle, mikä edelleen lisää talouden sopeutuspainetta. Uusien rahoituslaskelmien ja vuoden 2024 talousennusteen perusteella vuoden 2026 lopussa arvioidaan kumulatiivisen alijäämän määräksi noin 56 miljoonaa euroa. Vuosille 2024–2026 arvioitu yhteenlaskettu sopeutustavoite on noin 94 miljoonaa euroa. Kokonaisarvio Eloisan sopeutustarpeesta v. 2024–2028 on tällä hetkellä noin 133 miljoonaa. Näistä tähän asti on tehty päätöksiä ja määritelty toimenpiteitä 48 miljoonan euron edestä.

Aluevaltuuston joulukuussa hyväksymä taloussuunnitelma sisältää linjauksen 25 miljoonan euron lisäsopeutuksista vuodelle 2025 ja 10 miljoonan euron lisäsopeutuksista vuodelle 2026. VM:n uusien rahoituslaskelmien myötä vuoden 2026 lisäsopeutusten tarve nousee 10,7 miljoonalla eurolla rahoituksen tason laskun johdosta yhteensä 20,7 miljoonaan euroon. Näin ollen vuosille 2025–2026 on valmisteltava yhteensä 45,7 miljoonan euron edestä lisäsopeutustoimenpiteitä.

Sopeutustoimenpiteiden kohdentamista ja sopeutustarpeen muodostumista on havainnollistettu ja taustoitettu liitteenä olevassa aineistossa. Liiteaineistossa on esitetty graafisesti myös kumulatiivisen sopeutustarpeen ja -tavoitteen muodostuminen.

Lisäsopeutustoimenpiteiden kokonaismäärä on jatkovalmistelua varten kohdistettava tavoitteena toimialoille konkreettisten säästötoimenpiteiden määrittelyä varten. Vuoden 2025 osalta tavoitteet huomioidaan vuoden 2025 talousarvioaraamissa leikkauksina toimialojen menokehyyksiin, joiden puitteissa talousarviota valmistellaan. Tavoitteena on tuoda konkreettiset säästötoimenpiteet aluevaltuuston hyväksyttäväksi syyskuun kokoukseen.

Uudet sopeutustoimet, yhteensä 25 miljoonaa euroa vuodelle 2025 ja 20,7 miljoonaa euroa vuodelle 2026, esitetään kohdennettavaksi toimialoittain seuraavasti:

	2025	2026	Yhteensä
Sosiaalipalvelut	2,20	3,50	5,70
Ikäntyneiden palvelut	1,16	4,00	5,16
Terveyspalvelut	13,36	8,30	21,66
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	2,70	0,00	2,70

Konsernipalvelut	5,58	4,90	10,48
Yhteensä	25,00	20,70	45,70

Kun huomioidaan vuodelle 2025 jo aiemmin päätetyt sopeutustoimenpiteet, ovat vuosien 2025 ja 2026 sopeutusten kokonaismäärät eli aiemmat toimenpiteet ja nyt kohdennettava uusi tavoite yhteenlaskettuna toimialoittain seuraavat:

	2025	2026	Yhteensä
Sosiaalipalvelut	9,20	3,50	12,70
Ikääntyneiden palvelut	4,10	4,00	8,10
Terveyspalvelut	18,21	8,30	26,51
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	2,70	0,00	2,70
Konsernipalvelut	7,30	4,90	12,20
Yhteensä	41,51	20,70	62,21

Konsernipalveluiden osalta huomattava osuus säästötavoitteesta muodostuu eri toimialojen käytössä olevien tilojen vuokratukustuksiin tavoiteltavasta kustannustason laskusta. Hyvinvointialueen vuokraamia toimitiloja koskevat linjaukset esitetään aluevaltuuston hyväksyttäväksi omana asiakohtanaan aluehallituksen 27.5.2024 § 128 tekemän päätöksen pohjalta.

Esitetyt lisäsäästötoimenpiteet eivät yllä kertyväksi arvioidun kumulatiivisen alijäämän kattamiseen vuoden 2026 loppuun mennessä. Talouden tasapainottamisen keskeisimmäksi tavoitteeksi on tässä vaiheessa asetettu selvästi positiivisen tulostason saavuttaminen vuonna 2025. Talousarviovalmistelussa tähdätään taloussuunnitelman mukaiseen noin 10 miljoonan euron ylijäämään vuonna 2025. Kumulatiivisen alijäämän katetuksi tuleminen vuoden 2026 loppuun mennessä edellyttää edellä kuvattujen sopeutustoimenpiteiden lisäksi noin 56 miljoonan euron kertaluonteista lisäsäästöä tai -tuloa v. 2025–2026 aikana.

Asian käsittelyssä sovelletaan aluehallituksen 29.4. § 104 hyväksymää toimintaohjetta esteellisyyksistä.

Toimivalta

Hallintosääntö 9.2 §:n 3 kohta

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle hyväksyttäväksi toimialakohtaiset vuosille 2025-2026 kohdistuvat sopeuttamistavoitteet seuraavasti:

1. sosiaalipalvelut 5,7 m€ (2,20 m€ + 3,50 m€)
2. ikääntyneiden palvelut 5,16 m€ (1,16 m€ + 4,00 m€)
3. terveyspalvelut 21,66 m€ (13,36 m€ + 8,30 m€)
4. pelastus- ja turvallisuuspalvelut 2,70 m€ (2,70 m€ + 0 m€)
5. konsernipalvelut 10,48 m€ (5,58 m€ + 4,90 m€)

Pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastetaan kokouksessa.

Käsittely:

Merkitään, että esteestä ilmoittivat: Janne Laine (Savonlinnan kaupunginhallituksen esittelijä, yleislausekejäävi), Panu Peitsaro (Savonlinnan kaupunginhallituksen jäsen; yhteisöjäävi), Eija Stenberg (yhteisöjäävi, Savonlinnan kaupunginhallituksen puheenjohtaja), Jouni Koskela (yleislausekejäävi, Savonlinnan kaupunginvaltuuston 3. varapuheenjohtaja), Jaana Strandman (yhteisöjäävi, Mikkelin kaupunginhallituksen jäsen), Erkki Huupponen (yleislausekejäävi; Pieksämäen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja) ja Tommi Vehmala (yleislausekejäävi; Kangasniemen kunnanvaltuuston puheenjohtaja).

Esteilmoitukset hyväksyttiin ja esteelliset poistuivat kokouksesta.

Merkitään, että esteellisenä poistuneiden tilalle saapuivat Eija Stenbergin henkilökohtainen varajäsen Ari Hartonen, Jouni Koskelan henkilökohtainen varajäsen Heli Järvinen, Janne Laineen henkilökohtainen varajäsen Hannu Karvinen, Panu Peitsaron henkilökohtainen varajäsen Tero Juuti ja Jaana Strandmanin henkilökohtainen varajäsen Kirsi Visunen.

Merkitään, että Panu Peitsaro poistui kokonaan kokouksesta.

Käydyn keskustelun aika Sanni Saari teki Tero Juutin, Hannu Karvisen, **Heli Järvisen** ja Kirsi Visusen kannattamana seuraavan muutosesityksen (punaisella merkitty korjaus tehty hallintolain (434/2003) 51 §:n mukaisena kirjoitusvirheen korjauksena):

”Esitän toimialakohtaisiksi sopeuttamistavoitteiksi seuraavaa:

Sosiaalipalvelut 5,7 m€, Ikääntyneiden palvelut 5,16 m€, terveyspalvelut 11,66 m€, pelastus- ja turvallisuuspalvelut 2,7m€, konsernipalvelut 10,48 m€ Terveyspalvelujen sopeuttamistavoite tulee olla mahdollisimman

realistinen niin, että palvelut pystytään tarjoamaan alueen asukkaille. Hoitoonpääsyä ei pidä vaikeuttaa, vaan varmistaa, että hoitoa on saatavilla kun sitä tarvitaan. Siksi esitän sopeuttamistavoitteeksi 21,66 m€:n sijaan 11,66m€.”

Puheenjohtaja totesi, että koska on tehty pohjaesityksestä poikkeava kannatettu vastaesitys, asiasta on äänestettävä. Ne jotka, jotka kannattavat hyvinvointialuejohtajan pohjaesitystä, äänestävät JAA ja, jotka kannattavat Sanni Saaren vastaesitystä, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään, että kokouksessa pidettiin tauko klo 11:03-11:09.

Annetussa äänestyksessä annettiin 6 JAA- ääntä ja 5 EI- ääntä. Puheenjohtaja totesi, että hyvinvointialuejohtajan pohjaesitys on tullut aluehallituksen päätökseksi.

Merkitään, että kokouksessa pidettiin tauko tämän asian käsittelyn jälkeen klo 11:17-11:22.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi Aluevaltuusto, tilintarkastaja

Aluevaltuusto 17.06.2024 § 29
3113/00.01.02.02/2024

Asiaselostus: Aluehallitus 10.06.2024 § 135 (ks. asian aiempi käsittely).

Toimivalta Hallintosääntö 8.5 §:n 4 kohta

Aluehallituksen esitys:

Aluevaltuusto hyväksyy toimialakohtaiset vuosille 2025-2026 kohdistuvat sopeuttamistavoitteet seuraavasti:

1. sosiaalipalvelut 5,7 m€ (2,20 m€ + 3,50 m€)

2. ikääntyneiden palvelut 5,16 m€ (1,16 m€ + 4,00 m€)
3. terveysterveyst 21,66 m€ (13,36 m€ + 8,30 m€)
4. pelastus- ja turvallisuuspalvelut 2,70 m€ (2,70 m€ + 0 m€)
5. konsernipalvelut 10,48 m€ (5,58 m€ + 4,90 m€)

Käsittely:

Merkitään, että asiaa kokouksessa selosti konsernipalvelujen toimialajohtaja.

Asiasta käydyn käydyn keskustelun aikana Sanna Nieminiitty teki Satu Taavitsaisen ja Eija Stenbergin kannattamana seuraavan vastaesityksen: ”Etelä-Savon asukkailla ei ole varaa esitettyihin leikkauksiin. Luottamushenkilönä, joka on saanut mandaatin kansalta, en voi mitenkään kannattaa asukkaidemme hyvinvointia, terveyttä ja henkeä vaarantavia toimenpiteitä. Siksi teen kyseisen muutosesityksen: Etelä-Savon hyvinvointialue luopuu sopeuttamistavoitteistaan jokaisella toimialallaan. Ilmoitamme maamme hallitukselle, ettemme voi saavuttaa epärealistisia sekä epäinhimillisiä säästötavoitteita, vaan Etelä-Savon sosiaali-, terveys-, ja pelastuspalvelut on turvattava riittävällä rahoituksella, joka asukkaidemme terveyden ja hengen turvaamiseksi on mitoitettava todellisen olemassa olevan tarpeen mukaan sekä soteuudistuksen tavoitteiden mukaisesti. Jotka ovat sosiaali- ja terveysministeriön mukaan tasa-arvoinen palvelujen saatavuus ja hyvinvoinnin sekä terveyden lisääminen, ei väheneminen.”

Asiasta käydyn käydyn keskustelun aikana Arto Sepponen teki seuraavan muutosesityksen Tapio Honkamaan, Hannu Auvisen, Kirsti Laamasen, Marita Mynttisen, Outi Kaurian, Tuukka Suomalaisen, Terho Kaskisen, Tanja Hartosen, Eero Sistosen, Liisa Pulliaisen, Kirsi Olkkosen, Airi Tellan, Jari Lepän ja Jari Smedbergin kannattamana:

Esitän, että terveysterveyst 21,66 m€ sopeuttamistavoitetta pienennetään 5 m€:a 16,66 m€:oon. Näin ollen kokonais sopeuttamistavoite tulee olemaan 40,7 m€. Tällä mahdollistetaan muunmuassa soteasemien peruspalvelujen säilyminen. Tämä esitys tuo toivoa maakunnan lähipalveluja tarvitseville asukkaille sekä selkeä viesti Suomen hallitukselle, että me ajattelemme myös palveluiden käyttäjiä ja tämä vahvistaa Etelä-Savon yhtenäisyyttä.

Asiasta käydyn käydyn keskustelun aikana Eija Stenberg teki seuraavan vastaesityksen Pekka Kilpeläisen, Seija Puputin, Olli-Pekka Kristianssonin

ja Satu Taavitsaisen kannattamina:

”Hoitoonpääsyä ei pidä vaikeuttaa, vaan varmistaa, että hoitoa on saatavilla kun sitä tarvitaan. Siksi esitän sopeuttamistavoitteeksi terveyspalveluiden osalle 11,08 m€. Sosiaalipalvelut 5,7 m€, Ikääntyneiden palvelut 5,16 m€, terveyspalvelut 11,08 m€, pelastus- ja turvallisuuspalvelut 2,7 m€, konsernipalvelut 10,48 m€ Sopeuttamistarpeet tulee olla maltillisia ja huomioon on otettava palveluiden saatavuus, vain näin turvataan aina juuri se apu mitä kulloinkin tarvitaan. Meidän tulee kehittää toimintoja, sillä muuten me jatkuvilla säästöillä viemme palvelut pois. Terveyspalvelujen sopeuttamistavoite tulee olla mahdollisimman realistinen ja hyvinvointialueen asukkaiden hoidon tarpeet eivät saa vaarantua. Hoitoonpääsyn on oltava, mahdollisimman nopeaa, tällöin saadaan paras mahdollinen tulos ja alemmat kustannukset.”

Asiasta käydyn käydyn keskustelun aikana Jari Smedberg teki seuraavan vastaesityksen Ville Remeksen, Janne Laineen, Eija Stenbergin, Pekka Kilpeläisen, Olli-Pekka Kritianssonin ja Jouni Koskelan kannattamana:

“Esitän että pelastus- ja turvallisuuspalveluista säästetään maksimissaan 1.0 miljoonaa euroa. Tällä turvataan riittävät pelastuspalvelut alueellamme.”

Merkitään kokoustauko klo 15.10-15.30.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysjärjestysesityksen:

Ensin äänestetään Eija Stenbergin muutosesitys vastaan Arto Sepposen muutosesitys. Tämän äänestyksen voittanut esitys vastaan aluehallituksen pohjaesitystä. Erikseen äänestetään aluehallituksen pohjaesitys vastaan Jari Smedbergin muutosesitys.

Sanna Nieminiityn muutosesitys on kokonaan aluehallituksen esityksen hylkäävä esitys, joka äänestetään viimeisenä voittaneita esityksiä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin yksimielisesti.

1. Puheenjohtaja esitti, että ne jotka kannattavat Eija Stenbergin vastaesitystä äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat Arto Sepposen

vastaesitystä äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin ja suoritettussa äänestyksessä annettiin yhteensä 58 ääntä: 14 JAA ääntä, 33 EI ääntä ja 11 tyhjää. Puheenjohtaja totesi, että Arto Sepposen esitys on voittanut äänestyksen.

2. Puheenjohtaja esitti, että ne jotka kannattavat aluehallituksen pohjaesitystä äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat Arto Sepposen vastaesitystä äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin ja suoritettussa äänestyksessä annettiin yhteensä 57 ääntä: 26 JAA ääntä, 30 EI ääntä ja 1 tyhjää. Puheenjohtaja totesi, että Arto Sepposen esitys on voittanut äänestyksen.
3. Puheenjohtaja esitti, että ne jotka kannattavat aluehallituksen pohjaesitystä äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat Jari Smedbergin vastaesitystä äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin ja suoritettussa äänestyksessä annettiin yhteensä 57 ääntä: 24 JAA ääntä, 31 EI ääntä ja 2 tyhjää. Puheenjohtaja totesi, että Jari Smedbergin esitys on voittanut äänestyksen.
4. Puheenjohtaja esitti, että ne jotka kannattavat aluehallituksen pohjaesitystä aiemmin äänestyksen kohdissa 2-3 tehdyillä muutoksilla äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Sanna Nieminiityn vastaesitystä äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin ja suoritettussa äänestyksessä annettiin yhteensä 57 ääntä: 4 JAA ääntä, 51 EI ääntä ja 2 tyhjää. Puheenjohtaja totesi, että aluevaltuuston päätökseksi on tullut aluehallituksen pohjaesitys äänestyksen kohdissa 2-3 tehdyillä muutoksilla.

Päätös:

Aluevaltuusto hyväksyi toimialakohtaiset vuosille 2025-2026 kohdistuvat sopeuttamistavoitteet käsitteilytiedoissa tehdyin muutoksina.

Tiedoksi

Äänestystiedot

Aluehallitus JAA / Smedberg EI / Tyhjä

Aluehallituksen esitys JAA / Nieminiitty EI / Tyhjä
Aluehallituksen esitys JAA / Sepponen Ei / Tyhjä
Voittaja JAA / Smedberg EI / Tyhjä
29.4 Stenberg JAA / Sepponen EI / Tyhjä
Voittaja JAA / Nieminiitty EI / Tyhjä
Aluehallituksen esitys Jaa / Voittaja Ei / Tyhjä